

5. JUN. 1920

LÓRANT

CIMBORA

ROMÁNIA ÉS AZ UTODALLA-
MOK EGYETLEN MAGYARNYELVŰ
KÉPES HETI GYERMEKLAPJA

FŐSZERKESZTŐ:

Benedek Elek

KONIG & MAYER OMARÉ

A patak.

IV. Hen után németből: Virsik Mária.

Ezüstvizü, tiszta patak
Nagyon sietős az utad?
A partról nézlek tégedet
Honnan jössz és hová sietesz?

„Sziklavár volt szülőlakom,
Virág, moh közli történet habom,
El nem fáradva sietek
És tükrözöm a kék eget.

Vig vagyok az örök uton,
Mikor ér véget, – nem tudom.
Ki fakasztott sziklatetőn,
Az most jóságos vezetőm.“

(Malacka)

Harangszó.

Irtó: Majthényi György.

I.

Sok családi körülmény készítette arra Pisti szüleit, hogy most, amikor az elemi iskolákat elvégezte, Pestre adják iskolába. És augusztus végén, egy este, amikor a felhők csodálatos nagy hajókat, tátott torku sárkányokat és egyéb mesebeli szörnyeket vetítettek az égboltra, megérkezett a tábornok ur, a Pisti gyerek anyai nagybátyja, hogy magával vigye őt. A tábornok ur megérkezése bizonyos csalódással járt. Pisti úgy képzelte el őt nagy kakastollas kappal, piros stráfos nadrággal, karddal az oldalán, amint a családi fényképes albumban már annyiszor látta. Azonban a tábornok ur élesrevasalt pepita nadrágban és cylinderrel érkezett meg. Ez a cylinder nemcsak Pistit döbbenettette meg, de nagy megütközést keltett pajtásai körében is, akiknek itt, ebben az Isten háta mögötti faluban, alig lehetett még alkalmuk ilyen szerszámot láthatni, mert illő tiszteletbe bujtatott csufondárossággal tudakolták meg másnap tőle: Vajjon végig fej van-e abban?

De Pisti nem sokat adott most az ilyen hiábavaló beszédekre. A szíve olyan nehéz volt, hogy beszélni is alig tudott. Sok ábrándját, amit Pestről szövögetett magában, egyszeribe elfujta a szél. A maguk portáját látta csak, ezt a hosszú tűzfalat, amelyre olyan kiváló előszeretettel rajzolgatott színes ceruzával csirkelábu emberkéket; Sétýit, a vén fehér ka-

kast, amelyet fehér papírra rajzolt hirtelen piros vonallal, majd nem halálra hipnotizálta egypárszor; a szénapadlást, ahol nagy titokban az első cigarettát szivta; a jégvermet, ahol indián harcok alkalmával olyan sikeresen verték be egyszer féltéglával a fejét... Ő, ez a sok emlék hirtelenül ágaskodott most föl benne és mindegyiktől külön-külön szeretett volna elbúcsuzni. Mert a tábornok ur katonás ember volt, ha civilruhában járt is és nem szerette az érzékeny jeleneteket. Ezt mind vé gíggondolta ő jól, már sokszor, de még soha így nem barázdálta kicsi szívét a fájdalom. Már könnyek fényesedtek a szemében, már lekókkadt a feje, amikor hirtelen felfigyelt a toronyból áradó érces hangok ütemes, előmlő zengésére.

Delet harangoztak.

Csak egy pillanatilag tartott s már nyargalt is a templom felé. Vad dörömböléssel száguldott föl a sötét, keskeny lépcsőn, pár megvesztegető szót bömbölt az egyik gyerek fülébe s már maga lógott a kötélén s áhitattal, egyre növekvő lelkesedéssel hintázta a szép szavu harangot. Szerelmesen, odaadón, egész lelkével húzta, kitartóan és hosszasan; fájdalmas gyönyörűséggel búcsuzott a falutól, a gyerektől, mindentől, ami csak belefér egy ilyen tízéves kis szívbe. Aztán izzadtan, fáradtan, de jóleső megelégedettséggel indult hazafelé.

II.

A tábornok ur családja a »gyerekek« négyre szaporodott föl. A legelső személy, természetesen, maga a tábornok volt, katonás rigolyáival, amelyekkel sikerült is ideig-óráig eltakarnia az emberek előtt jó szívét és derék tulajdonságait. Másodsorban Cicke következett, egy hosszú sörényű, négylábu eb, amelyről még a tábornok sem tudta megmondani, hogy a vizslához, az uszkárhoz, vagy a buldoghoz hasonlít-e jobban? Mind a három fajtából a legcsunyább tulajdonságok voltak benne és talán ennek köszönhette, hogy a tábornok ur szeretetében olyan kitűnő pozícióhoz jutott, megelőzvé a rangsorban Jánost is, az öreg huszárt, aki pedig már emberemlékezet óta a tábornok ur szolgálatában állott s akinek a hajába, keményen kipödrött bajuszába azóta már a budai hegyek köde valami szürkéséget kevert.

A Csend-utca tájékaról indult meg reggelente János a gyerekekkel az iskola felé. De Pistinek inkább ezek a budai girbe-görbe utcák tetszettek, mint az iskola. Minden olyan idegennek, ellenségesnek tetszett előtte. A nagy házak, a villamosok, a tábornok tekintélyes alakja, a pedánsan berendezett tiszta lakás, maga János huszár is, aki kék kötényben, felgyűrt ingujakkal mindig munkára készen állott, jóllehet, egész nap semmit se csinált — és sok egyéb apróság, amely a szeme elé tolakodott és megzavarta gondolatait.

A tábornok, aki voltaképpen nagyon szerette a gyermeket, mindjárt az első napokban egy nagy hintalovát vett neki, nem tudván más módon a szeretetét kimutatni. Pisti pedig, aki már nagy fiúnak tartotta magát és odahaza igazi lovon is volt, nagyon megszegyénitően tartotta, hogy gimnazista létére hintalóval játszódzók. Sirt szegyenében és alig köszönte meg az ajándékot. A tábornok pedig mezüldött ezen és sehogy se értette meg a dolgot.

Pisti szobája mindjárt a tábornoké mellett volna, de a rigolyás nagybácsi szokásai folytán csak az előszobán keresztül juthatott a tábornok ur színe elé, akkor is csak úgy, ha a huszár előre bejelentette. Az érintkezési forma igen szertartásos volt. A tábornok ur, ha beszélni akart a »gyerekek«, becsöngette előbb a huszárt.

— Menj át a gyerekekhez, — mondta a

huszárnak, úgy, hogy Pisti minden szavát hallhatta a mellette lévő szobában — és vezesd be hozzám.

Erre János bekopogtatott Pistihez, odaállította őt a tábornok ur ajtaja elé, aztán be ment és bejelentette:

— Tábornok urnak alásan bejelentem, a Pisti ifiur itt van!

— Jöjjön be!

Ez napjában többször is meglőrtént. Mert a tábornok ur a gyereket illetőleg roppant zavarban volt, miképen bánjon vele. Tehát katonásan oldotta meg a kérdést.

Néha sétálni is vitte a gyereket. Hyenkor jobbkezében botot hordott, baljában a kutya pórázat fogta s minthogy a gyereket is fogni akarta, több keze pedig nem volt a kettőnél, a gyerekeknek a kutya pórázat kellett fognia. Így sétáltak át Pestre is. Közben a tábornok gondosan ügyelt a gyerekekre, igyekezett a gondolatait ellesni és ha Pisti a tekintetével hosszabbabban időzött valamelyik kirakatban, ott hon a huszár utján megtudta, mire is fáj a Pisti foga és hamarosan meg is vette azt neki.

Pistinek voltaképpen igen jó dolga volt a tábornok urnál és az iskolában is tekintélyre tett szert a huszár révén, aki őt mindig elkísérte. A Cicke kutya meg csak emelte ezt a tekintélyét. De azért a gyerek még se volt boldog. Hiányzott valami az életéből, amit az otthonról küldött nagy paksaméták, valamint a gyöngédséggel és anyai intelmekkel teli anyai levelek se tudtak pótolni, amelyeket a ceremóniás jelentkezés után nagy páthosszal olvasott fel előtte a tábornok ur.

Maga se tudta igazában, hogy mire is volna kedve. Persze, sokat gondolt a régi pajtásaira, a falu szabad életére, de mégse vágyódott olyan fájdalmasan utánuk. A múltó napokkal egyre jobban megszokta Buda zézugos utcáit, Pest kötömeget és zsvaját és mégis egyre szótlanabb es csendesebb lett.

A tábornok egyre nagyobb gondba borult miatta. Komolyan aggódott és szerette volna megtudni, hogy mi bántja a gyereket. De komoly, katonás kérdései sohasem vezettek célra. Egy délelőtt megvárta hát a fiut az iskola előtt, azzal az elhatározással, hogy nagyot sétál vele és azalatt kitudja a baját. Megindultak hát. De hát a tábornok csak egyre köhögött és az egyes nevezetesebb épületeket so-

rolta fel előtte. Megmutatta Pest panorámáját a Halászbástyáról, beszélt neki az 1838-iki nagy árvizről, de mindez nem vitte előbbre a dolgot. Már a levéltárnál jártak, amikor végre kibökte, de most is egyenesen támadva.

— Hát mi bajod van neked, gyerek? Mi bánt, mi búsít? Én igazán nem értelek! Hiszen mindened megvan, az iskolában sincs semmi bajod, amint hallottam, mégis egyre lógatod az orrod. Hát beszélj! Én igazán megteszek mindent . . .

A gyerek megszeppent. Nem tudta, mire akar a tábornok kilyukadni. Várta hát, hogy befejezze a mondókáját és elhatározta, hogy nem fog felelni. A tábornok türelmetlenkedett. A gyerek hallgatott. Közben dél lett és a Mátyás-templomban harangozni kezdtek. Pisti egyszerre fölfigyelt arra, amerről a bugó hangok feléje áradtak. Az arca kipirult s a gyönyörűségtől kitágultak az orcimpái is. Egy szavát se hallotta már a tábornoknak . . .

— A harangok... a harangok... — motyogta egyre. Olvan régen hallottam már harangszót...

— Na, hallod! — mondotta meglepetten a tábornok. — Hát tán harangozó akarsz lenni?

— Otthon mindig harangoztam . . .

— Szamárság! dörmögte a vén katona.

Pisti szemét azonban elfutotta a könny s míg az öreg harangok ünnepélyes zengése méltó-

ságosan ömlött el a Várhegyen s lehömpölygött a Vizivárosba, majd át a széles Dunán, a balpartra is szétküldte érces zugását, Pisti valami fölfakadó nagy, belső jóérzés a falhoz kényszerítette. Ugy zokogott egy öreg ház pillérének dölve.

A tábornok kényelmetlenül feszengett. Szégyenkezett e jelenet miatt és azt hitte, hogy minden ablak mögül csak őt figyelik.

— Mit akarsz hát, Istenért? Ne sirj már, fiacskám, — sápitozta és mint valami vén kötlős, úgy tipegte körül a zokogó gyereket.

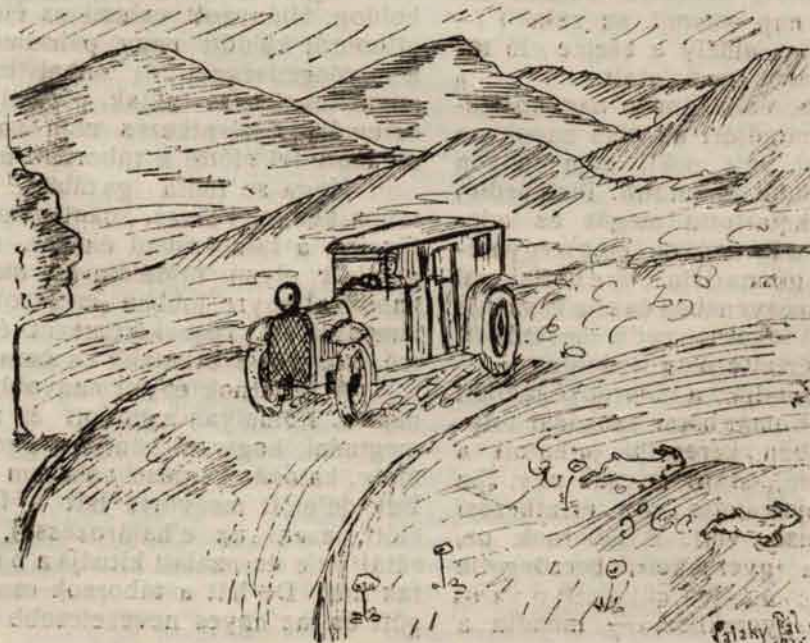
— Ugy szeret-nék egy-szer ha-ran-gozni, nyögte még lihegve a gyermek és könnyes szemét törülgette.

Jó, jó, — hagyta rá gyorsan a tábornok, attól való féltében, hogy a sirás újból megered. Majd kiokumláljuk valahogy Jánossal a módját. Csak ne sirj már! . . . Én nem értem, ez a gyerek! Ez a gyerek . . . Ilyen bolonságot . . .

És csodálkozva látta, milyen hamar vidámodik meg e szavakra a gyerek, milyen boldogan ragyog a két szeme. S amikor vissza-felé való utjukban a Jézuita-lépcsőn már rohanni látta a gyereket, még jobban csóválta a fejét és azt dörmögte:

— A manó érti ezt! Harangozni! . . . Hihetetlen . . . Ezek a mai gyerekek . . .

(Budapest)

**Jön az autó!!
Szaladjatok
nyuszikák!!**

**Pataky Pál
(Buzásbocsárd)
pályaműve
a Cimbora m. évi
rajzpályázatán.**

Szilasy Bálint szép története.

Írta: Fábian Gyula - Rajzolta: Fabianné Biczó Ilona.

A török Losoncon.

November elején elfoglalta a török Nógrád várát. Feljött egészen Balassagyarmatig. A losonciak erősen megijedtek. Hiszen Gyarmat egy napi út Losonctól. Sok tehetősebb polgar Zólyomba, Besztercebányára utazott családjától együtt. Zsuzska asszony is elment Zólyomba, ott várja meg Fitó urat, aki még mindig Bártfán járt. A legtöbben összecsomagoltak a legféltebb dolgaikat, hogyha jön a török, legalább a másfél órányira fekvő Gácsra futhassanak, ahol jó erős vár volt százötven löny őrsereggel. Ez némi biztosságot ígért Gács községének, amelynek lakói tisztára fazekasok voltak. Nem lakott más abban a községben, mint fazekas.

Marton napján egy vilkei palóc futott be Losoncra.

— Jön a török! Már áthaladt Vilken, talán Miksiben jár. Semmiben kárt nem tett. Ugy látszik, loppal jön a városra, azért nem gyujtogat. De különben is rendes katonaságnak mutatkozik, amely nem rablásra, de megszállásra indult.

Eppen Márton-napi vásár volt. Sok pa'óc gyülekezett össze a déli falvakból és hosszú hajfonatú tótok a hegyekből. Nagy zavar támadt. A vásáros nép az utcákba, házakba széledt el, még a gyöngyösi kofák is hazafutottak.

Tíz óra felé Miksi felől három török lovas futott be a piacig. Ott kiabálni kezdtek:

— Hájde! Hájde! Nem szaladni jó madzсар ember! Nem félni!

De bizony minden ember elbujt, ki padlásra, ki pincébe.

Leszaladtak a törökök egészen a kollégiumig. Amikor odaértek, a diákok e'órángatták a tornat remből a dárdákat, fokosokat, vasrudakat és agyonverték volna a törököket, ha Privitzkay uram be nem zárhatja hirtelen a kaput. Így csak dühösen zugott a kollégium, mint az abajgatott darázs-fészék.

Az egyik török visszaváglatott Miksi felé, a másik kettő föl és alá nyargalászott a városban. Nemsokára muzsikaszó hanzgott a tugar

piacon. Jött a török. Elöl a muzsikások lépdelték. Trombita, sip, duda volt a hangszerük. Három réztányért vertek, dobokat pergettek, csengetyüs, lófarkas póznát ráztak. Erős, vad muzsikát csaptak. Utánuk százötven lovas táncoltatta a lovát. Egy daliás jüz-bási vezette. Utánuk két ágyut hoztak. Mindegyik négykerekű, kocsiforma talpra volt erősítve, egyegy elé hat bivaly volt fogva. Harminc komparandzi járt körülötte. Ki gyalog, ki lóháton. Három szekér hozta az ágyu után zsákokban a puskaport. Két bási kíséretében egy bég lovagolt gyönyörű arab paripán. Utánuk muskétások jöttek. Mindegyik vállán nehéz puska és villa. Oldalukon nagy puskaoros tarisznya. A kézben hosszú kanóc volt. Minden tíz katonára számítva egy tizedes haladt, ennek nem volt puskája; csak kardja. Balkézben lassan szikrázó kanóc égett, készen arra, hogy a muskétások meggyujtsák a kanócaikat és elsüssék a puskáikat. Lehetett ilyen puska kétszáz is. Ezek után nyíllal, kopjakkal, szekercékkel felfegyverzett arabok jöttek.

Kis csapat janicsár lépkedett az arabok után. A janicsárok voltak a legjobb török katonák. Pompás fegyverzetükkel, fehér fővegükkel igazán rémületet keltettek. Pedig ezek nem török születésű legények voltak. Keresztény gyermekeket, ifjakat raboltak el, akiket nagy gonddal neveltek erős mohamedán hitben és katonai erényekben. Rettenthetetlen katonák voltak ezek, akik a harcban soha meg nem hátráltak, magukat ellenség kezébe nem adták. Ha nem győzhetek, inkább halva maradtak a csatatéren, de halálukig kitartottak a próféta zászlaja mellett. A janicsár odát (csapatot) marcona odabási vezette. Fehér turbánja mellett nagy strucctól hajadozott. A kezében nagy széles görbe kard villogott. Kocsik, lábont hajtott márhák zárták be a menetet.

Ezeröttszáz rendes katonából állott a sereg. Nagy szám volt ez. Várat vivni csekély, de nyílt útközben hatalmas haderő. A sereg fölvonult a piactérre, ott fölállott a Korona vendéglő előtt, szemben a templommal. Amikor a lakosság látta, hogy a török nem fosztogat,

kíváncsian előjött és bámulta a különös hadat. A bég leszállott lováról, a két bási, meg egy török íródeák kíséretében bement a városházára és megparancsolta Kriston uramnak, hogy a magisztrátust hívja össze.

Amikor összejöttek a városi urak és nagy komorsággal megállottak a bég előtt, ez törökül mondott valamit. A beszéd befejezése után a török diák állott elő.

— Halljátok a nemes bég szavát, ti magyar urak és polgárok, akik nem érdemlik meg, hogy a vitéz bég szólni kegyeskédett hozzátok. Azt mondja a nemes bég, hogy a padisah (itt meghajolt a diák és homlokát érintette kezével) megengedte, hogy Losonc városa az ő fényes kaftánjának rancai alá menekülhessen. Ime, béget küld a városba, aki vitéz katonáival a várost megszállja és úgy a magyar, mint a német martalócoktól megvédelmezi. Nagy kegyelem ez a városra, amiért nem tudhat eléggé hálás lenni. Hogy azonban háláját némileg leróhassa, fizessen a város kétezer aranypenzt, tizenkét ökröt, hatvan birkát, nyolcszáz kenyeret. A nyolcszáz kenyér mindennapra járjon. Tartozik a város estig a katonáknak szállást adni, a bégnek egy egész házat átadani. A városbíró azonnal jelentse ki örömét, hogy a padisah kegyelme ime városára is kiterjedt, valamint azt is hogy örömmel szolgál mindennel, amit a bég kíván tőle.

Kriston uram hebegett valamit. Amit mondott, azt is részben magyarul, részben némétül, részben tótul mondta. Bármit mondott is, a török diák megértette és törökül nagy beszédet tartott, amelyre a bég jóindulattal bólgatott és pár szóval válaszolt.

A török diák ezt is lefordította.

— Azt mondja a vitéz bég, hogy nagyon meg van a felelettel elégedve. Meg is lehet, mert én a béget még vacsorára is meghívtam a városbíró uramhoz, pukkadjon meg a szultánjával együtt. Bort is adhat a kutyának, mert megissza, pedig tiltja a prófétája!

Az urak majd elsülyedtek ijedfükben, a mikor a diák beszédét halották. Kriston uramnak izzadt az üstöke erősen.

— No, ne ijedjenek meg az urak. Magyar ember vagyok én, szegénységemben szolgálom én a törököt. Hát csak kikívánczolt a jókívánság belőlem. Egyébként kár, hogy nincs a közelben ezer jó magyar katoná, akiknek hirt

vívén, jönnének és kivernék innen a törököt. A padisah, (itt meghajolt a diák és homlokára tette a kezét nagy alázatosan) akif a kakas csipjen meg! — egész hadseregével a pokol tüzére jusson!

Kiston uramat az ájulás környékezte.

— No, ne féljenek, nem értenek ezek a kontyos állatok egy magyar szót se. Azt hiszik, hogy áldást mondok a szultánjukra.

Azzal a diák megint karagyolt valamit törökül. A bég kegyesen mosolygott.

— Elmehetnek az urak. Városbíró uram, jó vacsorát készíttessen, mert a bég hajlandósága sokat ér. Talán a sarcból is lealkudhat valamit, ha jó kedve derül. Fő legyen a jó bor!

A törökök kimentek. Az ajtóból visszakacsintott az urakra a diák. Ettől a kacsintástól kirázta a hideg az egész magisztrátust. Nem tudtak mit gondolni a diákról!

Kriston uram megszólalt.

— Szeretném a véleményüket hallani tanácsbéli urak! Cselényi uram! Főképpen arról, amit a diák a magyar katonákról mondott.

Cselényi uram megfontoltan megszólalt.

— Hát igen. Nemkülönben. Hm. Hm... Azért mégis talán-tán. Mindazonáltal.

Otrok tanácsos ur erősen bólgatott.

— Igaza van, Cselényi uram. Osztom véleményét e nemben; ha az ember már ki meri mondani az igazat. Mert minden ember a maga szerencséjének a kovácsa.

— Van-e valakinek külön véleménye? — kérdezte a városbíró.

Nagy csönd.

— Akkor ezennel bezárom a gyűlést!

A tanácsurak szaladtak haza, hogy valami biztos helyre elbujhassanak. Közben a palóc visárosok előmerészkedtek és újból árúni kezdtek a piacon. Egy hosszú palóc legény sehogy sem nyughatott. Igen kíváncsi volt. Egy fekete pofája szerencsen tetszett meg neki, aki elől állott a sorban. A muskétája a villára támasztva, olyan nehéz fegyver volt az. A puska főporozva, a kezében égő kanóc, hogy minden pillanatban a gyújtólyukhoz tarthassa és eldurantsa a puskát.

A palóc odament a katonához. Megnyalazta az ujját, a szerencsen arcához dörzsölte és megnézte, nem ragadt-e rá fekete festék? Erősen csodálkozott, amikor látta, hogy semmi

nyoma az ujján a festéknek. A szerencsen arab nagy méregbe jött és ráütött a palóc kezére.

— Ne, te, né! — Szólt meg a palóc. — Ne haraggyék ké! Csak azt néztem, hogy saját fekete bőrét viseli az uraság, vagy csak fektére vagon kenve, mint az én csizmám? Osztán miféle gólamadar kötötte kédet? Tán biz az is fekete?

A katona nézett rá nagy haragosan.

— No, ne meresse rám úgy a szeme fehéret, mert mingyá megijedek. Aki ilyen pikulával jár, az vigabb legyék!

Azzal a palóc a muskéta elé állt, behunyoritotta a félszemét és belekukucskált a csövébe, mint valami messzelátóba. Sok palóc jött vala. Neveték is, meg vigyázatra is intették a legényt.

— Te Gergő, ne bolondújj, mert rád süti a puskát a török. Gyere el a szeme elől, mert igen mirges!

Gergő tűzbe jött. Tíz lépésre állott a török elé és nevetve rákiáltott.

— Hadd hallom, minőt szól a pikulája!?

A török fekete arca fakó szürke lett a méregtől és hogy a társai kinevették, haragosan rávicSORította a fogát és a kanócot a muskéta lyukjához tartotta. Lobbant a puskapor, de a muskéta nem sült el.

Nagy nevetés kerekedett. A szerencsen löporos darujához nyult, fölporozta a muskéta gyújtólyukát és megcélozta a hetvenkedő legényt.

Gergő vérszemet kapott. Még közelebb állott és rászólt a törökre.

— Óskavas a ké pikulája. Hiába billegeti azt, csak nem szól.

Nagy nevetés.

A szerencsen ujból odanyomta a szikrázó kanócot a gyújtólyukhoz. A muskéta nagyot pukkant. Leütötte a török turbánját, de a Gergő fejét is szótvitte a vágott ólom, amivel töltve volt, csak véres csont maradt a koponyájából.

Nagy, döbbenetes csönd következett. A palócok megriadtak, sirva szedték föl Gergőt és a templomba vitték. A török tiszték izgatottan jártak föl és le, szidták, csillapították a katonáikat, akik az öklükkel fenyegetőző palócokra akartak rohanni.

Mint a tűz, úgy terjedt el a városban, hogy a török őli a piacon a népet és puskával lövöldöz. A patkakarpon kövel dobták meg

a szállás csináló csauszt. Ez kardjával vágta le azt a varga inast, aki kezét emelt rá. Nosza, összefutottak a lármára a varga legények és úgy megverték a csauszt, hogy ez véresen és félig ájultan támoLygott a piacra. Erre a bég megparancsolta, hogy tíz katona menjen és hozza elébe a varga legényeket. De akkor a vargák már elzárták, eltörölnyítették a házaikat és kijelentették, hogy nem adják ki a verekedőket. Kalina uram, a csizmadiák céhmesztere a legényei közt fejszéket, dákosokat, meg sátor-rudakat osztott szét és azokkal állt ki az udvarára.

A tíz török katona nem mert a fenyegető csizmadiá-haddal verekedést kezdeni, szaladt vissza és jelentette a veszedelmet. Arra a bég csauszt küldött a Varga-utcába harminc emberrel, hogy fenytse meg a csizmadiákat.

Hanem akkor már az utca hasábfakkal és mindenféle lim-lómmal volt elrekesztve, mögötte csizmadia legények állottak nehéz sámfakkal, karrókkal, a timárok nagy bőrkaparó késekkel és mindenféle gyilkoló szerszámokkal fölfegyverkezve. Az inasok köveket hordtak, parittyákat készítettek és mire a törökök odaértek, tisztában voltak azzal, hogy itt rendes csata lesz.

Mit tehetek? Elővették hát fegyverüket és megkezdték a harcot. Amikor az első csizmadia legény elesett, a többi annyira elkecsereedett, hogy rárohant a törökre és agyonvert vagy tíz katonát. A többi jajgatva szaladt vissza.

Erre megmozdult a török sereg. Apró rajokba oszolva, szétszéledtek az utcán, de bizony akkor már az egész város fölriadt, egy-kettőre vár lett minden házból, amely keményen ellentállott a törököknek. Minden házban akadt fegyver. Nyíllal, kődobással, puskával fogadták a törököket, akik nem igen állották az utcai harcot.

Fő eg a Varga-utca, meg a kollegium bizonyult bevehetetlen helynek. Erre a két pontra fordította a török legnagyobb erejét. Kétségbeesett harc kezdődött. Minden talpalatnyi helyért vérrel fizetett a török. Az elkecsereedett palócok és tótok a házakba vették magukat és elszántan harcoltak.

Bálint is a kollegiumba rekedt. A nagy diákok alaposan megvetették a lábukat az épületben. Visszavertek minden támadást.

— Hej, nem jól van ez így, — szólalt meg Pataki uram, aki maga is köveket dobált le a törökre. Ha valaki lega'ább Gácsra tudna jutni és segítséget hozni, az megmentené a várost. De Gács ide-oda három óra járás, addigra por és hamu lesz a város.

Péter hallgatott. Hanem egyszer, amikor megtisztult a kollegium környéke a töröktől, kilopakodott, lekap a egy holt török turbánját és a fejére tette. Akkor aztán — vesd el magad! — futni kezdett a Hosszu-utcán végig, a gácsi vár felé.

Amint szalad, lódobogás üti meg a fülét. Hátranéz, hát lovas török üldözi, kiabál utána.

— Várj meg diák, ne szaladj! Hová igyekezel?

Péter megállott, a lovas utólérte.

— Ne bámulj, legény. Én a bég iródiákja

vagyok, de magyar ember és nem nézhetem ennyi festvérem romlását. Itt a lovám. Látom Gácsra törekszel, így előbb odaérsz.

Péter nem is tudta, mi történik vele, csak érezte, hogy lovon ül és vágat a gácsi uton, hogy csak úgy porzott az ut a lova patkója alatt.

Félóra sem tellett bele, máris Forgách Balázs, a gácsi vár ura előtt állott és elmondta a losonci eseményeket. Amikor Forgách megértette, hogy Losoncon bizony nehéz a török állapota és kis erővel eldőlhet a csata sorsa, hamarosan intézkedett. Maga is páncélt öltött, lóra ült. Fertály óra sem kellett; már százhusz lovas katona vágatott az uton, utána hosszú kocsisor, a gácsi fazekasok szekerei. Ezek a gácsi tót fazekasok különben fegyverforgató emberek voltak, a vár védelmére ki tanítva, akik nem ijedtek meg az árnyékuktól. Egy-kettőre fegyverbe állottak, ha kellett és szívesen mentek a harcba, mert jól megfizették akkor őket. Zsákmányolhattak is kedvük szerint.

A háromszáz kitanult katona, mint a fürgeteg, úgy rohant a törökre. Egy-kettőre megtisztította a gácsi utcát. A fölzsabadult házakból fegyveres, nagyobb rész katonaviselt férfiak csatlakoztak a kis sereghez. Rövid fertály óra alatt két nagy csapat tisztogatta a város utcáit az elkecsereedett harcoló töröktől. A tugári hidon a vargák elállották az utat, úgy, hogy arra nem volt szabadulás. A török északnak, Apátfalva felé húzódott, keményen harcolva a feldühödt városi polgársággal és a gácsi katonasággal.

A kollegium körül folyt a legerősebb küzdelem. Itt két utca torkolt össze és az ontotta a magyarokat a kollegium előtt küzdő törökre. Amikor a diákok látták, hogy magyar katonaság jött segítségre és ugyancsak nyomják az ellenséget, kinyitották a kaput és hatvanan kirontottak a törökre. Elöl Duhos uram haladt, a kezében kilenc fontos vasrud, melylyel nagy kárt tett a pogányban. Nagy harc keletkezett. Ember-ember ellen küzdött. Duhos uram magával a béggel akadt össze. A bég lovon üt és ráemelte a diákra a kardját. A diák vasrudja lezuhant, a bég lábát találta, ketté is törte. De a bég kardja is elevenre talált. Kettévágta a diák koponyáját. A bég magával tehetetlen volt. Lesodorták lováról, a

lovak patkóitól, meg a diákok csapásaitól el is pusztult. A törökök erre futásnak eredtek. Szaladtak, amerre láttak. De igen kevesen menekedtek meg, mert a falvak lakói is mind fegyverrel lesték rájuk és napokig üzték, hajtották őket, még hirmondót is alig hagytak.

Igy verték ki a losonciakat a törököt az Urnak 1541 ik esztendejében, szent Márton napján. Azt az utcát, ahol a bég elesett, e naptól fogva Bég-utcájának nevezték.

A gácsi fazekasok privilégiumot kaptak arra, hogy ezentul a losonci Marton vásáron edényt csak ők rakhassanak ki. Kriston uram összeszedte a török által kirótt kétezer arany-sarcot. Ezerötszázat a gácsi katonák közt osztatott szét, ötszázat pedig a szegény diákoknak adott. Aznap még összeszedték a sebessülteket és holtakat is. Másnap temettek el őket. A holtak között ott volt a bég. Nagy tiszteséggel temették el. Megtalálták a török diákot is. Magyar nyilvesző járta át szivét. Hová való volt, hogy hívták, senki sem tudta. Kriston uram nem átalotta hantot vetni a sírjára, a tanácsurakkal együtt. Még meg is könyvezték szegényt.

Legjobban megsiratják szegény Dluhos diákot, akit hiába vart a mátkája Szentmiklóson. Fehér ruhás lányok virággal szórták tele sírját. Százötven magyart földeltek el, köztük nyolc gácsi katonát, tizenkét fazekast, öt csizmadiát, hat diákot, sok palóc és tót férfit.

Török tetemet hétszázat szedtek össze.

Losonc cimerében a poraiból föltámadott főnix madár van. Akkor ez a madár vezette a losonci polgárokat és szárnycsapása fölélesztette a polgárok lelkében a hamu alatt szunnyadó tüzet és leráztak magukról az idegen jármot, mielőtt a török a nyakukra tehetne volna.

Amikor Bálint és Péter a nagy temetésről, ahol százakat földeltek el, hazatért és a felhomályos diákkamarában magára maradt, Bálint megszólalt. A hangja reszketett a megindultságtól.

— Péter! Senki sem beszélt egy szegény árva diákról, aki ezer veszedelemmel dacolva, Gácsról segítséget hozott! — Megölelte Pétert. — Vajha én is elérhetném a te szived erejét, lelked bátorságát és én is tudnék ilyen

nagy dolgot cselekedni, mint te! Az éjjel nem tudtam a tudni, egyre azon gondolkodtam, hogy a te példamutatásodat követem, elhatároztam, hogy katonának állok. Édes apám is annak szánt és bennem is egyre jobban buzog a vágy, hogy ártsak a töröknek. Péter, én elmegyek! Nem ülhetek tétlenül az iskola padján, amikor ezer magyar véret ontja az ellenség!

— Csak a kötelességemet teljesítettem... Szándékodra is csak azt mondhatom: tedd a kötelességedet. De még most nincs itt az ideje, hogy katonának állj! Mikor a harc állott, én mintha szótartot hallottam volna a szivemben, amelyik néven szóllított és azt mondta: »Most! Most eredj és fuss! Most van a te időd!« És én mentem. Te is fogod halni azt a szótartot egyszer a szivedben. Erősen, tisztán. Lehet, hogy nem a harcra fog szólítani téged. Akkor indulj te is az után és hallgasz arra a hangra.

— Engem most szolít a szivem!

— Akkor már nem lennél itt és nem beszélnél szándékról, de már cselekedtél volna! Meg hová is mennél? Már itt a tét. Megáll a török, Megáll a harc is. Tétlenül vesztegelnél valamelyik végházban, a te buzgó tennivágyásodnak nem lenne utja. Olyan lennél, mint a sólyom, amelynek szárnyát metszették. Ha itt maradsz, mennyi szépet és jót hallasz még a professzoraidtól. Fegyver az is. Talán hasznosabb a kardnál. Én legalább úgy itélem.

— Igazad lehet Péter. Majd meggondolom a dolgot.

— Szóval maradsz! Meg fogod látni, hogy néhány nap múlva, ha megnyugszik a harci lármával földobott szived, beismered, hogy nem is tehetsz másképp.

— Köszönöm Péter. Látom, hogy testvéri szeretettel vagy irányomban. Nem felejttem el sem szent Márton napját, sem azt, amiket most mondtál nekem...

Folytatása következik)

A gallér.

— Hányas gallért viselsz? Kérdi Svarcz úr Grün úrtól.

— 37-est, felli Grün úr.

— Harmincz hetest? csudálkozik Svarcz. Nekem úgy lelszik, hogy a te gallérod még csak három hetes...

(Nagykároly.)

Berger Béla

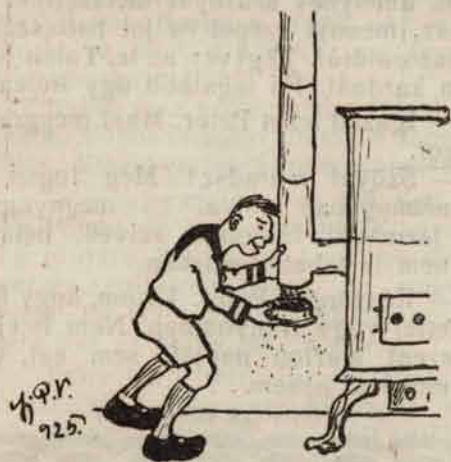

Öcsike megpuderezi Pciha nénit.

(Levél nagyapóka'hoz.)

Talán még emlékszik arra, nagyapóka lelkem, hogyan füstöltem ki békával a potyázó E-me-ren-ci-a nénit, — akit én röviden Pciha néninek neveztem — a Stániczli-Czenczi néni vendéget-nem-igen-szívesen-látó házató! Hát hitte vo'na maga, hogy ugyanaz a nő, a pfuj! kiáltással bucsuzott el »örökre« Stániczli-Czenczi nénitől, valaha még beállitson »csak egy-két hétre jöt en, szívem Stániczlim-Czenczim!« sipitással? Ennek a nőnek, ha nem tetszenék emlékezni, egy jól irányzott lóditással békát lenditettem a kávécsészéjébe s mégis vissza jött. »Csak egy-két hétre, szívem, csak, csak, csak!«

— No megállj, várj csak, csak, mondtam én magamban, aztán felnéztem az égre: ó, édes jó Istenem, adj nekem egy nadselü gondolatot! S mit szól hozzá, nagyapóka lelkem, repülve repült az égből az én buksi fejembe a nadselü gondo'at s mia'att Stániczli-Szenczi és Pciha néni karonkozva sétáltatták meg egymást szívemkezték, lelkemezték, drágámozták, besurrantam a szalonba, ott a kályha szájából

egy félmaréknyi kormot kieresztettem, azzal — no, találja el, nagyapóka lelkem, hogz mit csináltam? — nem csináltam egyebet, csak annyit, hogy most meg besurrantam a vendégszobába s egyenest a toálett asztalkának tartottam. Persze, hogy ott volt a Pciha néni puderes doboza! Bizony, ha o't vo't, egy percg sem haboztam, a kormot be'öntöttem a

dobozba, gondosan összekevertem, aztán kiillantam a szobából, meghúzódtam az ablak alatt, ahonnan jól be'ehett látni a vendégszobába. Éppen akkor harangoztak délre s tudtam, hogy mindjárt bejön Pciha néni, hogy szokása szerint ebédre kipuderozza bájos arcocskáját. Hát jött is s mondhatom, nagyapóka lelkem, hogy sok gyönyörű látvány tárult már e'ém, de olyan gyönyörű még soha, mint amikor

Pciha néni a puderezó pamacsot a dobozba belemártogatta, aztán szép gyengén a polikájához veregette, jaj, lelkem édes nagyapókám, bizony sajnálhat'a, hogy ezt nem látta, de még azt is, hogy nem ha'lotta Pciha néni rémitó orjítózását.

Hogy mi történt ezután? — én már csak annak voltam a tanuja, hogy Pciha néni mint

az örült, ki letépte láncát, vágatott a fürdőszobába, én meg uccu neki, véd el magad, vágattam ki Pestre kedves szüleimhez, akik éppen akkor ültek ebédhez. Másnap persze kísértáltam a Rózsadombra s Stániczli-Czenczi néni majd megfojtott az ölelésével.

— Te drága gyermek, te, elpuderezted a Pciha nénit! S még azt akarta az utálatos: válasszak közte és közted. Szépen! Ó, ó, te gyönyörűség.

Igen, igen, édes nagyapókám, majd meg-evevtt örömeben Stániczli-Czenczi néni. Én pedig hosszan eltűnődtem magamban! Lám, lám, ki hitte volna, hogy így megszeressen Stániczli-Czenczi néni, akit egykor régen kifüstöltem a kisbaczoni kertből.

A másolat hitelül:

Elek nagyapó.

Muki kalandjai.

Irla: INCZE FRIGYES.

Muki Arankával megszökik és eltűnik.

— Befejező közlemény. —

Muki kölyök korában igen kedves volt. Akármilyen csint követett is el, nem lehetett úgy megharagudni rá, mint a mekkora réha a kár volt. Bizonyos hízog, mestérségség, tettetés nélküli természetel feledette velünk az öntudatlanul elkövetett hibákat. Amint azonban nőtt, öregebbet, mind ravaszabb, ravaszabb lett. Tetteit bizonyos fudatossággal hajtotta végre, gyanakvóvá lett, mindenkire ráfordult, sőt, ha tehette, meg is harapott bennünket, amikor játszani akartunk vele. Így helyzete, jelenléte tűrhetetlenebbé vált a szobában. — Ha kárt tett, már nem lehetett büntetni, mert veszett módon harapott. Játszani nem szeretett, ellenben a lopásban nagy mester lett. Keresztmamája még mindig nem akart lemondani arról, hogy Arankát hozzáadja, de nővérenek sikerült lebeszélnie szándékáról. Figyelmeztette Muki megváltozott természetére De azért Klárika állandóan ingerkedett vele, ahányszor csak összejöttek, hol nálunk, hol náluk, mert a mikor oda mentünk, Mukit vittük magunkkal. Már szabad volt Mukinak felügyelet

mellett nyáron künn is járni, sőt a vaczkában künn is hál. Ha Arankát meglátta, egészen magánkivül lett. Minden alattomos, ravasz fortélyát elővette, hogy magához kaparinthassa, de mivel ebbeli élénk törekvését észre vettük, sokkal jobban vigyáztunk rá, mint eddig. Azonban minden éberségünk hiábavalónak bizonyult: Arankát még is elrabolta.

Az eset a következő képpen történt:

Amint Muki egészen megbarátkozott a környezetével, nem tartottuk olyan szigorú szobafogságban, mint az előtt. Láncból nyakravalót kapott, ahhoz hosszú láncot erősítettünk, s így magunkkal vittük, a hová mentünk. A zsurokra velünk mindig eljött, külön meghívást kapott, s így megismerkedett az Aranka lakásával is. Néha magára is ki-mehetett vezeték nélkül, de csak rövid időre, nem lehetett benne teljesen megbízni.

A keresztmamája, Klárika, igen szerette. Sokáig a babája után a Muki állt kegyében legközelebb. Sokat játszott vele, még a legutolsó időkben is és Arankával sokat ingerelte. Különben a legutolsó időkben csak Klárika foglalkozott még Mukival, s ha nem volt nálunk, egész nap eszünkbe sem jutott.

A legutolsó vasárnap délután Kláríka a babájával ismét nálunk volt. Egész délután jóformán csak ő játszott a Mukival, nem is tűrt meg mást magához közel, csak Arankával Kláríkat. Egy pillanatig Muki szem elől el nem tévesztette volna őket. Amikor haza ment Kláríka, elkísértük hazáig, de Mukit nem láttuk, nem is törődünk vele, nem vettük észre, hogy nincs ott, egész este eszünkbe nem jutott.

Másnap reggel egyszerre nagy zsvaj, láрма hallatszik be az utcáról; mintha valakit üldöznek. Szaladunk ki, hát mit látunk: Mukit a szomszéd ház csatornájában guggol s Arankát ölben szorongatja!

— Szent Isten! — kiáltnak fel kezüket tördelve Mama és Boriska egyszerre.

— Jaj, Istenem! lebukik! — esik kétségbe öcsém.

— Jaj, a babám, jaj, Arankám! Add ide, Muki! — Jajgat keservesen Kláríka.

Engemet a fehetetlen düh elfogott. Mit csináljunk!? Tanácsotlanul állottunk ott mindnyájan.

Hol kezdjük, mit tegyünk, melyiket féltsük jobban: a Mukit vagy Arankát?!

De hát hogy jutott hozzá, hol, mikor? fődul-fak elő a kérdések. Nem tudott senki felelri rájuk. Valószínűnek látszott, hogy Muki az előző este a sötétség leple alatt belopózott Kláríkéknál az Aranka szobájába, s magához véve. Isten tudja, hogyan, megugrott reggel és haza akart jönni, de a gyerekek, meg az emberek üldözöbe vették, úgy menekült a háza fel. Kláríka mamája is csak akkor tudta meg, hogy Arankát elrabolva megszökött, a mikor a szomszédság üldözni kezdte.

A gyerekek dobálni, majd hosszú póznával szurkódni kezdték. Apa nem volt otthon, nem volt, aki tanácsot adjon. Talán, ha dékében hagyjuk, haza jön a vaczkába s nem lesz semmi baj. De az utca zsvajja, a folytonos dobálás, szurkódás megvadították s amikor a háztulajdonos a padlás világító ablakán keresztül kezdte piszkálni és riasztani, főlzaladt a házfetejére, onnan tovább más házra, majd egy terebélyes fa ágán leereszkedett egy nagy kertben a földre. Nosza neki, a gyermekesereg utána, beugráltak a kertbe. Muki fáról fára mászva tovább menekült.

Ekkor beláttuk, hogy minő nagy balgaságot követünk el, amikor üldözni kezdtük és engedték, hogy zavarják, de már késő volt, nem hallgatott többé ránk, csak a babát szorosán magához ölelve mind tovább és tovább menekült. Egy időre az ül-

dőzéssel felhagytunk, reméltük, hogy lecsillapul s szépen hazajön. Vártuk délig, de hiában. Délután ismét utána indultunk. Szerettük volna a drága babát megmenteni legalább, de az utána zuduló tömeg még a délelőtt elriasztotta. Délután egész estig kerestük, de nyoma veszett: eltűnt, nem látta senki sem. Másnap reggel elindítottuk Jónibát, Zsuzsit, Kláríkéék cselédjét, a szomszéd gyerekhad önként csatlakozott a kutatókhoz. Némelyek dél-előtt látták, egyik itt másik amott. Bejárták az egész várost, de nyomára nem akadtak, és nem tudott senki semmit róla. Előző nap délutánján még itt-ott feltűnt, a város vége felé vezetett a nyom, de, hiába minden igyekezet, fáradtság, Muki és Aranka, legnagyobb bánatunkra, végkép eltűnt. Most éreztük ismét, hogy mégis csak kedves volt nekünk! Még Kláríka is meg-meg feledkezve Arankáról fel-felsőhajtott: Szedény Mufi!

Elmult két nap, három nap, egy hét, két hét, Mukiról semmi hír, Ez nyár végén történt.

A következő év elején egy márciusban, kimentünk az erdőre virágot keresni. A város és az erdő között nagy rét terül el. Egy helyen égetett téglakemencék vannak. Egy ilyen téglakemence mellett levő gödörben ruha-foszalányokat találtunk, melyekben az Aranka ruhájára ismertünk, hogy mi lett Arankáé és Mukival, soha sem tudtuk meg. A foszalányokat összeszedtük, hazavittük és nagy temetést rendeztünk. Kláríka a babáját, mi Mukit sirattuk el. Mama megkönnyebülten sóhajtott fel: Hála Istennek! Megmenekültem a véget érni nem akaró izgalmaktól. Folyton attól félttem, hogy valamelyik gyereket megöli.

Zsuzsi pedig, valahányszor füsszentést hallott, akár hol volt, előbb megnézte, hogy Terka néni ott van-e, s csak azután kívánta egészségére; Józsi bá pedig még ma is sajnálná tán a pipáját, ha meg nem halt volna.

Nektek pedig, kis olvasóim azt tanácsolom, hogyha kételkedtek a Muki kalandjaiban, hangosan ne tegyétek, nehogy a Muki meghallja s Arankát a fejetekhez vágja, mert vagy volt goromba vagy nem. De most bizonyosan nagyon mérges lehet.

(Sepsiszentgyörgy.)

VÉGE.

BAYER PURGO

az egyetlen biztos hashajtó

Farkas koma kántorsága.

Apró unokáinak meséll: Elek nagyapó.

Hallottátok-e már énekelni farkas komát? Ha nem hallottátok, bizony sajnálhatjátok. Micsoda gyönyörű hangja van! De nemcsak gyönyörű hangjáról híres ökelme. Ért ám a betűvetéshez is. Azért hát ne csudáljátok, ha többek közt azt is felróttá egy nagy cserefának a kérégre, hogy hányszor csapta már bé ökelmét a ravasz rókáné komámasszony.

Egyszer aztán mit gondolt, mit nem, összeszámította, hogy hány becsapás is van már a komámasszony rovásán.

— Ej, szedte-vette, teremtettem! — ordított a koma, éppen kerek százszor csapott be engem. No, megálljon kend, komámasszony, nem csap be többet sem engem, sem mást. Még a mai áldott szent napon leszámolok vele.

Azzal elindult nyomban s meg sem állott a komámasszony házáig. Éppen künn állott a komámasszony a kapu előtt s ahogy meglátta a komát, örvendező pofát vágott, pedig jól látta, hogy haragszik a koma. (Vagy tán éppen azért vágott örvendező pofát?)

— Oh, oh, kedves komámuram, — integetett a koma elé — jöjjön, jöjjön, nem is gondolja, mennyire várom kigyelmedet!

— Igen? mordult rá a koma. — Alig hiszem. Tudja kend, hogy mért jöttem? Éppen ma számoltam össze, hogy százszor csapott be engem. De százegyedíkszer nem csap be. Utóit az utolsó órája!

— Igaz, — adta meg magát a komámasszony — én kendet, kedves komámuram, egynéhányszor becsaptam. Hát, Isten neki, öljön meg. Én már úgy is megöregedtem, ezt a cudar életet meguntam. Hanem mineke ötte megölne kend, hallgassa meg, hogy miért vártam ide oly nagyon kendet.

— Hadd hallom. De csak röviden!

Rókáné komámasszony körülnézett, vajjon nincs-e közel valaki, aztán mondta, amint következik:

— Ma reggel bent voltam a faluban. Nem is képzelem kend, hogy mi nagy bánat van ott.

— Bánat?

— De mekkora bánat! Volt a falunak egy gyönyörű hangú kántora s az meghalt hirte-

len. Most azon búsnak, hogy több ilyen szép hangú kántort nem kapnak. Lássá, kedves komámuram, ha kend bemenne a faluba s egyet énekelne, egy szívvél-szóval megválasztanák kendet.

— Igazat beszél kend? — gyanakodott a koma.

— No, hallja: Csak nem hazudok az utolsó órámban! Gyerünk, menjünk be a faluba.

Nosza, mindjárt fölkerelkedtek, bementek a faluba, ott egy dombnak a tetejére felállott a koma, megeresztette a hangját. Bezzeg, hogy egyszeribe kicsődültek az emberek, közrefogták a komát s csihi-puhi! úgy megrakták, hogy ropogott belé a csontja!

Mintha szemét vették volna, úgy elszaladt farkas koma, meg sem állott, míg egy magas hegynek a tetejébe nem jutott. Ott lefeküdt és körülnézett, vajjon hol a komámasszony? Na, hiszen! Már akkor elinalt ökelme, amikor a farkas koma rágyújtott az énekre.

Lám, lám, nyöszörgött a koma — százegyedíkszer is becsapott a cudar. De úgy kell nekem! Az apám se volt kántor, a nagyapám sem, minek akartam én kántor lenni!?

(Kisbaczon.)

Mirevaló a piroskendő?

A pesti gyermek falun nyaralt s egyszer falusi lakodalmat látott, ahol az ökök szarvára piros kendő volt kötve.

— Apukám, kérdezte a fiú — miért van az ökök szarván piros kendő?

— Nyilván azért, felelt az apa — mert náthásak!

~~~~~

A Cimbora könyvosztálya

A cserkészkönyvek új árai:

Farkas Gy.: Táborlüz üzen	á 15.—	leu
Radványi K.: Horog István & Co	15.—	"
Sztrilich - Mócsy: Cserkész segítségnyújtás	10.—	"
Butykó: Törvénytárgyarázat	15.—	"
Scherer: Próbaidős cserkész könyve	15.—	"
Sztrilich - Mócsy: Tábort munkák	20.—	"
Radványi K.: Napsugárleventék	15.—	"
Kovács D.: Ballag már	15.—	"
Scherer: Cserkészek könyve	15.—	"

Elek nagyapó üzeni:

Iff. Incze Frigyes, Sepsiszentgyörgy.

Nagy gyönyörűséggel olvastam leveledet, melyben oly szépen írod le a harangszentelő ünnepet. Halókrös székén hozták be a harangot a vasutól, fehér öszirózsá borította a szekert és utközben folyton dobálták a virágot az ünneplő emberek. Mint egy menyasszonyt és völégényt, úgy kísérték a szép harangot a torony alá. Itt kifogták az ökröket, az emberek tollák a szekert a nyolc és tizenkét mázsás haranggal együtt. A kicsi harangot az emberek az öllükbe vették s úgy vitték be az udvarra. Milyen szép kép lehetett, amikor az emberek öllükbe vették a harangot, „az öllöket hivogatja s a holtakat elisiralja.” Igazán sajnálom, hogy ott nem lehettem.

— **Dabrowski Babó, Rimaszombat.** Mindent elolvasol nagyapótlól, de legjobban Öcsikét szeretted. S nagyon szeretnél megismerni és örülni, ha elmennék Szlovákiába s meglátogatnálak. Voltam én egyszer réges-régen Rimaszombatan s bizony, szeretnék még oda elmenni. Most azonban nem olyan könnyű az oda utazás, mint volt hajdanában. — **Bács Berci, Gyulaféjervár.** Arról csak a kiadóhivatal értesíthet, hogy hogyan állasz a Címbora-előfizetés dolgában, s egyben ezentúl a te nevedre küldi az újságot, amely eddig a Józsi nevére járt. Rejtvényeidből válogatok. — **Benedek Edit, Bucuresti.** A kiadóba cí pótolja az 50. 52. számot s megküldi, ha még nem küldte meg, a nyert könyvet. — **Gárdonyi Nagy László, Nagybánya.** Oly szépen írsz, hogy megkívántad a levelet. Jövőben a megjelés mellett levelet is írj nagyapó-uyyapónak. — **Madaras Gyurka, Nyárad-karácsony.** Hogy van-e nagy sár Kisbaczonban, azt bizony e pillanatban nem tudom, mert január közepétől március közepéig Budapesten vagyok. Hogy ismerem-e a falábat? Hogy ne ismerném! Kisbaczoni diákkoromban, ha nagy sár volt, én is azon jártam iskolába. A kiadóba cí pótolja a 41. számot. — **Kiss Margitka, Tasnád.** Köszönöm a névnap-i üdvözléssel, bár én nem tudok arról, hogy februárban névnapom volna. Szóval, nem késtél el az üdvözléssel, minthogy én júliusban tartom a nevenapját. Szépen írod le, milyenek képeled a kisbaczoni kertel, a házat, a szobát, ahol olvasom a ti leveleiteket. Igazán örvidenek, ha valóságban is látnád mind azt, amit leírsz. Ha még nem kaptad meg, meg fogod kapni a nyert könyvet. — **Földes Imre, Szatmár.** Nem elég annyit írnod, hogy neked a football a kedves sportod, hanem azt is, hogy miért kedves neked. Levelet, valóban rég nem kaptam tőled, remélem, pótolod a mulasztást. — **Dominits Mimike, Sarollavár, Temes megye.** Nagy örüdtél a válasznak, az volt a baj, hogy nagyon rövid volt. Bizonyosan rövid volt a leveled is. Most hosszabbacska a leveled, hosszabbacska lesz a válasz is. Örömmel olvastam, hogy a tanítóba cí karácsonykor előadást rendezett s ebben, mint angyal te is szerepeltél és azt is, hogy a vakáción gyakran gondoltál rám. Bizonyosan azért, mert nagyon tetszett neked az Öcsike könyve. — **Lázár Ilonka, Silágyosmlyó.** Most atig érsz rá a levél-írásra, részint a sok tanulni vá ó miatt, részint mert a hegedűjátékban is gyakorolnod kell magat. De ígеред, hogy a nyáron szorgalmasabban fogsz írni. Csak aztán majd a nyáron, nehogy a játék miatt feledkezzél meg a

levélírásról. A kiadóba císinak írtam, hogy küldje meg neked az önléltó tollal, amellyel a 10 névért ígért neked.

— **Merk Böske, Turtarebes.** Megkaptad a fél-évi címborát és még hat könyvet. Elhiszem, hogy nagy volt az örömed. Szaporítom az örömeidet azzal, hogy rejtvényeid sorra kerülnek. — **Szabó Annuska, Kolozsvár.** Ígеред, hogy löbbé soha sem leszel bátortalan, mert az üzenetem bátorságot és bizalmat önlélt beléd. Ennek igen örvidenek, nemkülömben annak is, hogy ezután hosszabb levelet írsz nekem. Nyugodt lehatsz, hogy engem nem fárasztasz a hosszú levéllel. Ha te atig várod a tavaszt, hogy élvezhesd a természet szépségeit, bizony várom én is: bizonság rá ma éjjeli álmom, (február 21.) amikor virágba borulva látam gyümölcs-fáimat és az orgona bokrokat. A sakkrejtvényed sorra kerül. — **Perdi Irma, zabolat árva ház, Háromszék megye.** Régóta készülsz írni, de sok a dolgod, minthogy te főzől, mert az árva háznak nincs pénze cselédre és nem lesz pénze többé Címborára sem, ami miatt mindavájan szomorúak vagyok. Csak írd meg nekem, mikor jár le az előfizetés, én majd gondoskodom arról, hogy az én árva unokáim ne csak a könyveimet olvassák, hanem a Címborát is. Aczél Vilmának mondd meg, hogy a kiadóba císi, ha még nem küldte el, elküldi neki a nyert könyvet. — **Riebel Emil, Szászváros.** Az igazán nem baj, hogy kicsi fiu vagy, mert kis folyóból lesz a tenger, kis fiuból a nagy ember. És én éppen olyan nagy szeretettel fogadlak unokám seregébe, mintha nem kicsi, de nagy fiu volnál.

Az írásodat éppenséggel nem találom csunyanak, de, természetesen, ha gyakran és mindig gonddal írsz nagyapónak, hétről-hétre szebb lesz az írásod. — **Illencz Tibor, Arad.** Az csak véletlen, hogy az első és második számban nem volt rejtvény s lehelőleg rajta leszek, hogy egyellen számból se hiányozzék ezután a rejtvény, mert tudom, hogy a megjeléssel való foglalkozás milyen hasznos és kellemes. Rejtvényeidből válogatok. — **Nagy Ernő, Dés.** Már két éve, hogy a Címbora hűséges olvasója vagy, de csak most írsz először. Jobb később, mint soha s számontartom ígеред, hogy ezentúl szorgalmasabban írsz. — **Páska Judit, Hidas-más.** Ha tündöcsucshurutod van, bizony nagyon kell vigyáznod magadra, nehogy meghüll s inkább maradjon a vizsga ké-öbbre, mert fő az egészség. Az újév előtt küldött virágszálakat megkaptam s természet sen mint minden leveledre, erre is válaszoltam. Hogy Deák Tusi miért hallgat, azt igazán nem tudom, mert nekem éppen most írt igen szép levelet. — **Klinger, Ilona, Nagyszeben.** Hát csak tartsd meg az ígередet és írdj minden héten, mert az idő helyes beosztásával ez könnyen megteheted s biztosítalak arról, hogy nagy hasznodra válik, ha szorgalmasan írsz nekem. Azt igazán sajnálom, hogy nem jöhetsz el Kisbaczonba, de örvideni fogok, ha magad helyett elküldöd a fényképedet. Palinak azt üzenem, hogy nem emlékszem az ő leveleire: nyilvánvaló, hogy elkallódtak. — **Szász Lacika, Nagyvárád.** Örvidenek, hogy nemcsak megkaptad a könyvet, de jól is mulattál a tartalmán. Még inkább örvidenek annak, hogy most már egészséges vagy, mert akkor nem olyan nagy baj, ha sok a tanulnivalód.

— **Dávid Elza és Gizi, Lónya.** Belátlátok, hogy sokat ígértetek, amikor azt ígértetek, hogy minden héten írtok. De ha nem is írtok minden héten, gyakran fogtok írni és ezzel én is meglekészem. A sakkrejtvény sorra

kerül, az első számot pótolja a kiadóbácsi — **Szakács Mária és Zoltán Székelykeresztúr.** Régi olvasói vagytok a Cimborának, de a sok tanulnivaló miatt nem írtatok. Örömmel látlak unokáim seregében, örömmel fogom látni leveleiteket is, mert remélem, ezután szorgalmasan írtok nekem. Helyes időbeosztással, meglátjátok, jut idő a levélírára is. — **Lovass Terike, Ermlőfalva.** Most rendelte meg édesanyád neked a Cimborát s látod, hogy a Cimbora minden olvasója úgy szólít meg engem, mintha igazi nagyapó volnék. Hát csak szólíts te is egész bátran engem, mert az igazi nagyapád sem lehet nagyobb szeretettel irántad, mint amilyen szeretettel foglakozom én veled és a Cimbora minden olvasójával. — **Király Irén, Nagyvárád.** Igen apró az írásod, igyekezzél hál nagyobb betűvel írni, mert az apró betűs írás rontja a szemedet s rontja azét is, aki a leveledet olvassa. — **Halász Mani, Kolozsvár.** Marosán László biztatott, hogy nem bánod meg, ha megrendeled a Cimborát, mert igen sok érdekes és tanulságos dolog van benne és te mindjárt meg is rendelted, én meg a pénz továbbítottam a kiadóbácsinak. Köszölk Marosán Lászlóval, hogy jól esett a lelkesége, a Cimboráért való buzgólkodása. Tőled is, főle is és rövéretől, Iónától szeretettel várom a leveleket. — **Szabó Joly.** Megengedem, hogyne engedtem meg, hogy nagyapónak szólíts, sőt még azt is megengedtem volna, hogy megírd, hol kell a leveled. Hogy négy év alatt most írsz először, ennek magyarázatát ebben a kérdésben találom: „Hogy tud nagyapó annyi levélre válaszolni?” Igen egyszerű a felelet: a velem született gyermekszerelem munkál bennem, valahányszor gyermeklevelet olvasok s ez a szeretet diktálja nekem a válaszokat. A leveledben nem igen találtam helyesírási hibát, bár öt éve román iskolába jársz. Ha ezután is nemcsak könyveket olvasol de levelet is gyakran írsz nekem, biztosíthatlak, hogy a helyesírási hibák mind eltűnnek a leveleiből. Zoli öcséd igen szépen írta alá a nevé, becsületére válik egy második elemista kis diáknak. Rejtvényeid sorra kerülnek. — **Csomós Julia, zabolai árvaház.** Egész nap harisnyát meg kezylőt kötsz, amiatt nem értél rá eddig a levélírára. Valóban kíváncs, hogy lehetőleg minél többször írj nagyapónak s ezzel is gyakorl magad a helyesírásban. Ami késik, nem mulik: ha Isten élte, egyszer csak mégis meg fogom látogatni az én árva unokáimat. — **Péter Margit, Sepsiszentgyörgy.** Ha rég nem írtál, bőven pótoltd a mulasztást mostani leveleddel, amelyet külön fogok majd közölni „Szép levél” cím alatt. — **Szemlér Mária, Brassó.** Beteg voltál, nagyon gyöngye vagy, alig tudod fogni a tollat s mégis írsz nagyapónak. Valóban meghal irántam való nagy szereteted, mert látva látom, hogy ez adja az erőt neked a levélírára. Remélem, a tavasz egészen helyreállítja az egészségedet s gyakran írsz nekem ezután. Édes szüleidnek tolmácsold viszontüdvözlételemet, s mondd meg édesapádnak, hogy szép versét a husvétli számban fogom közölni s kérem őt, amennyire ideje engedi, gondoljon a Cimbora unokákra. — **Gergényi Ferenc, Kolozsvár.** Képzem, milyen szép volt a te születésnapod, ha éppen az nap érkezett a Cimborának az a száma, amelyben a beszámoló és a rajzpályázat eredményét közöltem. Jól esett olvasnom leveledből hogy régebben nem sokat foglalkoztál az írással, de mióta a Cimbora jár neked, minden kis idődet a nagyapónak szánt levélírással töltöd el. A

kiadóbácsi elküldi a nyert könyvet, ha még nem küldte el. Az adoma igen jó, jönni fog. **Barabás Aranka, Karácsonyfalva.** Szeretettel látlak unokáim seregében s mondanom se kell, hogy nem is esnék jól, ha nem nagyapónak szólítanál. — **Tausch Mária, Alvincz.** Fényképet bizony nem küldhetek, mert akkor sok-sok ezer fényképet kellene küldennem, de majd egyszer a kiadóbácsi megint meg fog lepni benneteket az arcképpemmel. — **Antónia Klári és Gabi.** Örvendek, hogy oly nagyon lestejt nektek a Szilasy Bálint Szép históriája. Talán éppen emiatt fedkezélt meg arról, hogy hol kell a leveletek. Hiszen nagyapó jól tudja, hogy hol, de ő olyan hamis ember, hogy mégsem teszi a nevetek után, mert rá akarja szoktatni minden unokáját, hogy a levélírást igen fontos szabálya: hol és mikor kell. — **Eiben Erzsike, Alvincz.** Intézkedtem, hogy pótolják a 3. számot. — **Péter Antal, Sepsiszentgyörgy.** Szépen írod te a diákbállal kapcsolatos hangversenyt, amelyben, amint látom, te is résztveled. A rajzaidat várom. Mindegy akár ceruza, akár tus rajz. Szívesen fogadom s megüzenem majd a véleményemet. Rajzpályázat lesz ebben az évben is s remélem résztveszel ebben is, nemkülömben a nyári beszámoló pályázataiban is, amelyről a footballozás miatt késtél te. Pedig milyen érdekes dolgokat irhattál volna, ha anyukáddal ott voltál Ó-Romániában! — **Szondy Gyurika, Debreczen.** Amint láthatod, az árviz okozta bajok, hál' Istennek, elmúltak, pon'osan és jó papiroson jelen meg ismét a Cimbora. Igen-igen örülnék, ha édesapád Pestre hozna, amíg itt vagyok. — **Szalay Zsuzsa, Borsa, Pozsony megye.** Sokáig elgyöngyörködtem a festményekben, amely a ti menyegzősi játékokotok ábrázolja. Hát csak rajta, gyakorold magad a rajzolásban, mert ebből még sok örömd lehet. A 2. számban nyert könyvet eddig biztonnal megkaptad. — **Csilszár István, Jakabfalva, Csikmegye.** Az előfizetésre vonatkozó kérdésre a kiadóbácsi válaszol, illetőleg már válaszolt is biztonnal, mert a levelet továbbítottam neki. — **Halász Mani.** Megkaptam a 100 leut, meg is rendeltem a Cimborát, eddig biztonnal kapod is. Kisbaczonban lakom és nem Szatmáron amint az újságom olvasható. Pótlórejtvényed sorra kerül, de következő leveledben kerülsz ám sorra a helység is, ahonnan a levelet írtad. Előző leveledben megírtad a helység nevé, emlékszem is rá jól, de meg akarlak szoktatni, hogy a levélírásnál igen fontos, hol és mikor kell. — **Kálóczy József és Nellike, Dégvár.** Most találkozm először a nevetekkel s elvárom, hogy a rejtvénymegfejtés mellett levelet is küldjetek. — **Lázár Hanna, Csikaploca.** Én még husvét előtti, március vége felé ellátogatok Csikszeredába s husvétkor ismét. Igazán szeretném, ha találkoznánk Ha Pesten fogsz tanulni, télen át gyakrabban találkozhatunk, mert, ha élek és egészségi állapotom megengedi, minden télen egy-két hónapot Pesten töltök gyermekeim és unokáim körében. A Cimborát Pestre is utána küldi a kiadóhivatal, ennek nincsen semmi akadály. Már is sok gyermeknek jár Pestre és más magyarországi városokba. A Róza és ibolya c. meséd igen sikerült s csak azért nem közlöm, mert még csak második gimnazista vagy s ráérsz, hogy a nyilvánosság előtt szerepelj. El fog ez következni a maga idejében. — **Szalkai Ilke, Tasnád.** Szeretettel látlak unokáim seregében s szeretettel válaszolok minden leveledre, csak írd minél szorgalmasabban.

FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételeire egy rejtvényt megfejtése is jogosit!

A rejtvényt megfejtését, a megfejtők ó nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

A megfejtések beküldésének határideje a hónap 10-ik napja.

Sakkrejtvény.

— Beküldte: *Dávid Elza és Glzi.* —

az	tyás	gaz	halt
	Meg	da	
o	i	Má	ság

Póflórejtvény.

— Beküldte: *Veres József.* —

— ug	— rka
— ák	— ámpa
— mre	— lga
— ár	— ándor
— rma	— nna

A kezdőbetűk egy magyar hösnő nevét adják.

Névrejtvény.

Beküldte: *Radó Mária és Klára,*

REBEKA, IVÁN, ÁLMOS, ZITA,
CECILIA, KORNÉL, OLGA.

E kezdőbetűk egy nagy magyar fejedelem nevét adják.

Találós kérdés.

— Beküldte: *Bócs Bercl.* —

Aki csinálja, nem magának csinálja.
Aki megveszi, nem magának veszi.
Aki használja, soha sem látta.

Pontrejtvény.

— Beküldte: *Glück Imre.* —

K. k. r. n. e. a. a. y. i.

Számrejtvény.

— Beküldte: *Kun János.* —

- 10, 7, 2. Eső után van.
1, 4, 5, 3. Az egyik szülő.
6, 9. A rossz ellentéte.
8. Mássalhanzó
1-10. Egy nagy magyar költő.

A Magyar Ifjúság Könyvtára

kellemes és szórakoztató olvasmánnyal kedveskedik az ifjúságnak. Költőit azonban élvezettel olvashatják a felnőttek is. Olcsó pénzért nemes szórakozást találhat a kötetek olvasója, amikor má az általános drágaság miatt a jó könyv ára is elérhetetlen magasságra hágott. Eddig a következő kötetek jelentek meg:

1. sz. Magyar elbeszélők, nyolc elbeszélés ára lei 15.—
2-5. sz. Benedek Elek; Gyermekszínház lei 25.—
4-5. sz. A. Conan Doyle: Tűzkőrüli lei 25.—
1611/1612

SAJTÓ ALATT:

6. sz. Bábjátékos Pali, Irla: Strom Tivader
7. sz. Li Fan bosszúja Westermann F. P.
8. sz. Az egyszemű May Károly
9-10. sz. Robinson Crusoe Defoe Dániel.

CIMBORA

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Szerkesztőség:

Bajánii-Mici (Kisbaczon) u. p. Bajánii-Mare (Nagybaczon) jud. Treiscaune (Háromszék-megye). E címre küldendők a „Cimbora” részére szánt kéziratok, az Elek Nagyapóhoz írott levelek és rejtvénymegfejtések.

Kiadóhivatal:

Satu-Mare (Szatmár) Str. Cuza Vodă 4.
A kiadóhivatalhoz küldendők a „Cimbora” előfizetési bejelentései és díjai.

Előfizetési díjak:

Romániában évi 400 lei, negyedévenként 100 lei.
Csehszlovákiában évi 80 csehszlovák korona, negyedévenként 20 csehszlovák korona.
Magyarországon évi 144.000 magyar korona, negyedévenként 36.000 magyar korona.
Ausztriában évi 112.000 osztrák korona, negyedévenként 28.000 osztrák korona.
Jugoszláviában évi 200, negyedévenként 50 dinár.

Laptulajdonos: Szabadsajtó-könyvnyomda és Lapkiadó Rt.
Felelős szerkesztő: Dénes Sándor.